

Mei, 1919.

L.S.

Naar aanleiding van het schrijven der Heeren Irs. Granpré, Molière en Verhagen, dd. 5 April 1919 aan het Bestuur der Vereeniging "Daal en Berg", zij het mij vergund het volgende op te merken.

In bovengenoemd schrijven komt o.m. voor:

- - - - "dat van eene omwerking, ja zelfs geringe wijziging in het stratenplan der gemeente, geen sprake kan zijn".

Uit de aangehaalde zinsnede blijkt onomwonden, dat de mogelijkheid, om de opdracht door ons Bestuur aan ^{boven} genoemde Heeren gedaan, tot een goed einde te brengen, voor goed is afgesneden.

Dit wil dus tevens zeggen, dat het stichten van een tuinstadwijk op het door ons Bestuur gekozen terrein en naar plannen van Architecten, staande buiten het Gemeente-verband, is buitengesloten.

La mort sans phrase!

Voor ons Bestuur blijft thans alleen de vraag over, wat er thans zal moeten worden gedaan.

Naar mijne bescheiden meening staan thans voor onze vereeniging slechts 2 wegen open om te bewandelen, en deze zijn:

1^o de Vereeniging "De Coöperatieve Woningbouwvereeniging Tuinstadwijk Daal en Berg" wordt veranderd in eene "Coöperatieve Woningbouwvereeniging".

2^o Algeheele ontbinding.

In een onderhoud, dat eenigen onzer bestuursleden met den Heer Verhagen mochten hebben op 16 April j.l., gaf genoemde Heer eene nadere toelichting van de laatste bespreking met den Heer Bakker Schutt, Directeur van den Gemeentelijken Dienst

der Volkshuisvesting en Stadsontwikkeling.

De Heer Verhagen gaf als zijne meening te kennen, dat, wanneer het gemeentepan zou worden aanvaard, toch nog eene zekere eenheid en samenhang zou verkregen kunnen worden.

Aan de hand van het ter tafel gebrachte gemeentepan trachtte hij zulks duidelijk te maken.

Wanneer men de algeheele opvatting van het geprojecteerde stratenplan buiten beschouwing laat, blijft m.i. als grootste bezwaar tegen dit plan over, dat de meeste bouwblokken slechts 40 M. breed zijn. Op deze blokken is voor het meeren-deel een bebouwing gedacht met voortuinen, zoodat de vrije ruimte tusschen de achtergevels uiterst gering zal zijn.

Voor al voor die bouwblokken, waarvoor eene hoogere rand-bebouwing is ontworpen, zal die afstand ten eenenmale onvol-doende blijken te zijn.

Dat een dusdanige bebouwing zal beantwoorden aan moderne eischen van hygiëne en aethetica is aan grooten twijfel onder-hevig.

Wanneer men de vrije ruimte buiten beschouwing laat, zal

Dat een dusdanige bebouwing zal beantwoorden aan moderne eischen van hygiëne en aethetica is aan grooten twijfel onderhevig.

Wanneer men de vrije ruimte buiten beschouwing laat, wil ik aannemen, dat op de door de Gemeente geprojecteerde bouwblokken alleszins voldoende huizengroepen zijn te bouwen; waar evenwel de eenheid gevonden moet worden, en waarin die moet bestaan, is mij niet recht duidelijk.

Wat men zal verkrijgen, zal in geen enkel opzicht beter zijn, dan datgene, wat op dit gebied tot op dit oogenblik bij stadsuitbreiding is vertoond. Lange huizengroepen met daartussen een sleuf, veel te klein om aanspraak te kunnen maken op den naam van tuin.

De lust om aan eene dusdanige bouwerij mede te werken is dan ook mijnerzijds niet zeer groot.

Het schoone doel, vooropgezet bij de oprichting onzer vereeniging - de verbetering van den woningtoestand voor den middenstander in den meest idiëelen zin - zal blijken een hersenschim te zijn geweest.

De mogelijkheid zal bestaan, dat naast werk van bekwame architecten,

architecten, arbeid van slechte hoedanigheid zal verrijzen.

Het reserveeren van groote stukken bouwgrond voor onze vereeniging, zou bovengenoemd euvel eenigszins kunnen onderscheppen; of de Gemeente hiertoe hare medewerking evenwel zal verleenen, is zeer twijfelachtig; althans het beschikbaar stellen tegen gereduceerde erfpachts-canon.

Alvorens tot ontbinding over te gaan, zou men m.i. op eene algemeene ledenvergadering aan de leden de vraag moeten stellen, in hoeverre zij geneigd zouden zijn mede te werken aan eene bouwerij van kleine woning-complexen.

De naam der vereeniging zou dan moeten veranderen, alsboven reeds aangegeven.

De naam "Daal en Berg", de plaats aanduidende, waar de tuinstadwijk door onze vereeniging gedacht was, kan vervallen, daar voor den bouw van kleinere woning-complexen even goed meer naar het centrum der stad bouwgrond is te verkrijgen. Men is niet meer aan eene bepaalde plaats gebonden.

Door den Heer Verhagen werd nog de aandacht gevestigd op het stratenplan, door de Gemeente ontworpen ten Noorden van den diagonaalweg, loopende van af de Thomson-laan in westelijke richting.

Volgens Z.Ed. zou de mogelijkheid niet uitgesloten zijn,

Volgens Z.Ed. zou de mogelijkheid niet uitgesloten zijn, dat voor dit gedeelte een vrijere omwerking te verkrijgen zoude zijn.

Het komt mij intusschen niet wenschelijk voor, in deze richting nog moeite te doen.

M.i. zullen dezelfde bezwaren, die zich bij het eerste ontwerp voordeden, zich ook hier voordoen.

Daarbij komt nog dat aansluiting van rioleering, gas-, water- en electricische leiding in de eerste jaren op zich zal laten wachten. De vrij groote afstand van het eindpunt van lijn 3 zal ook een bezwaar zijn, zoolang niet op eene andere wijze in verbinding met de stad is voorzien.

Thans

Thans nog iets over de keuze van den architect voor den bouw van kleinere woning-complexen.

Indien tot dien bouw mocht worden besloten, dan rijst de vraag, aan wien men de leiding over dien bouw moet opdragen. M.i. is het verband met onze architecten thans verbroken.

Het stratenplan, dat bij eerste keuze hoofdzaak was, valt thans geheel buiten beschouwing, zoodat men in de naaste omgeving naar mannen zal kunnen zoeken, bekwaam om den bouw van woning-complexen tot een goed einde te brengen.

Over de financiëele zijde wensch ik nog in het midden te brengen, dat het m.i. overweging zoude verdienen, het bedrag in aandeelen - thans gevraagd - te verhoogen.

Bovengenoemde beschouwingen zijn van zeer pessimistischen aard. Bestaat hiervoor reden? Zeer zeker. Wanneer men nagaat, dat al de arbeid, al die eindelooze besprekingen, al de tijd, al die financiëele opofferingen tevergeefs zijn geweest, dan vraagt men zich af, wat in deze tijden dan wel mogelijk is.

Waar overal in den lande eene groote behoefte bestaat, vooral aan middenstands-woningen, daar had het zeker op den weg van autoriteiten moeten liggen om eene vereeniging - wier doel was de verbetering van de volkshuisvesting, zonder eenig winstbejag - krachtdadig te steunen.

Was ik bij de oprichting een dergenen, die met blijdschap hare geboorte begroette, thans moet ik tot mijn zeer grooten spijt ook één der eersten zijn, die hare ontbinding aankondigt.

(was get.) G. Bosma.